

Romanski și în care este utilizat ca valoare epică soarele, cel puțin 40 apartin formelor genului poetic ritual periodic¹.

Faptul că numele lui Iancu de Hunedoara, ce a avut o mare popularitate epică la slavii de sud², nu apare decât rareori în cîntecele rituale bulgare, dovedește că acest complex poetic se constituise înaintea existenței istorice a acestuia și a popularizării numelui său, deci înainte de jumătatea secolului al XV-lea. Cît privește transmisiunile feudale bulgare, ele sînt ori absente, ori tratate, așa cum am arătat, negativ³.

La întrebarea dacă între formele acestei poetici rituale s-au păstrat pînă în zilele noastre indicii ale originii lor bogomilice inițiale, răspundem pozitiv, prezentînd deocamdată două exemple.

Într-o urare rituală de Crăciun găsim:

«Дедо! Стар ли си, стар ли си?»

А, а, а, стар сам, стар.

Кога бе цар Кустадин на Босньак

Дедо са държеше за квасник,

Кога бѣ цар Кустадин на Бошуля

Дедо са криеше пот кушуля⁴.

Este, evident, o amintire din vremea cînd împăratul Constantin V Kopronimul înspăimînta pe bulgari cu expedițiile sale. Cele două localități citate în versuri au fost identificate de culegătorul cîntecului⁵, în ținuturile Samokov și între Vetren și Pazardjik din sudul Balcanilor, deci din acele regiuni care putuseră intra în raza acțiunii lui Constantin.

Cîntecul lui Ivanciu Pretendentul⁶ — personaj neidentificat, dar a cărui personalitate reală nu interesează aci — poate sugera raporturile ce au existat odinioară între necesitatea rituală și creația cîntecului epic periodic cu funcțiune rituală. Acest cîntec este construit literar pe fabulația fiului țarului Constantin și ne permite să recunoaștem încă odată lămurit cauza rituală care a cerut creația redacției bogomilice a vechii tradiții epice a fiului țarului Constantin:

Țarul Constantin — ca și Irod din Evanghelie — auzind de nașterea copilului dumnezeiesc, trimite să fie căutat, pentru a-și asigura stăpînirea împotriva lui.

În acest colind, surprindem, mulțumită stadiului arhaic în care versurile au păstrat anecdota «fiului țarului Constantin», suprapunerea faptului epic

¹ S. t. R o m a n s k i, *op. cit.*, p. 13 nr. 1, 14(4), 18(21), 38(89), 39(92), 55(158), 61(171), 175), 88(350), 127(527), 131(546), 135(561), 158(675), 146(617), 181(792), 185(826), 193(842), 202(900), 206(923), 232(1063), 239(3), 237(1), 238(2), 240(4, 5), 244(15), 250(34), 255(47), 266(85), 277(131), 287(146), 30(198), 323(241), 347(288), 313(214), 360(332).

² Cf. lucrarea noastră *Poetica slavo-romînă* (în manuscris).

³ Țarul Asan din colindul publicat de A. t. h. I l i e v, (*op. cit.*, nr. 105) nu este decât un nume introdus secundar și fără rost în fabulația căderii imperiului bizantin la 1453, ca urmare a sentimentelor naționale moderne. Evenimentul nu are nimic comun cronologic cu vremurile țarului bulgar, după cum acesta nu are nici un fel de raport cu vreun eveniment similar.

⁴ «Сборник за народни умотв.» I, 1889, Secțiunea III: «Народни умотворения» p. 9, nr. 8.

— Мошле еști bătrîn, еști bătrîn?

— Да, да, сînt bătrîn, сînt bătrîn!

Цинд țarul Costandin era la Bosnia

Мошл се ținea cu kvas,

Цинд țarul Costandin era la Бошуля,

Мошл се ascundea în cămașă!

⁵ «Сборник за нар. умотв.», *loc. cit.* nota 1 și 2.

⁶ A. t. h. I l i e v, *op. cit.*, nr. 76.